

Examen VMBO-GL en TL
2005

tijdvak 2
dinsdag 21 juni
9.00 – 11.00 uur

MAATSCHAPPIJLEER 2 CSE GL EN TL

Dit examen bestaat uit 43 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 63 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten maximaal behaald kunnen worden.

● **Meerkeuzevragen**

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

DE MULTICULTURELE SAMENLEVING

tekst 1

Het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger (KNIL) werd opgeheven op 26 juli 1950. In maart en april van 1951 arriveerden ongeveer 12.500 Zuid-Molukkers in Nederland. Hierbij waren:

- 6 legerpredikanten
- 3 adjudanten-officieren
- 35 sergeanten-majoor
- 372 sergeanten en foeriers
- 821 korporaals
- 2341 soldaten met vrouwen en kinderen

Ze zouden 'tijdelijk worden overgebracht naar Nederland'. Nu (1974) wonen er 33.000 Zuid-Molukkers in Nederland.

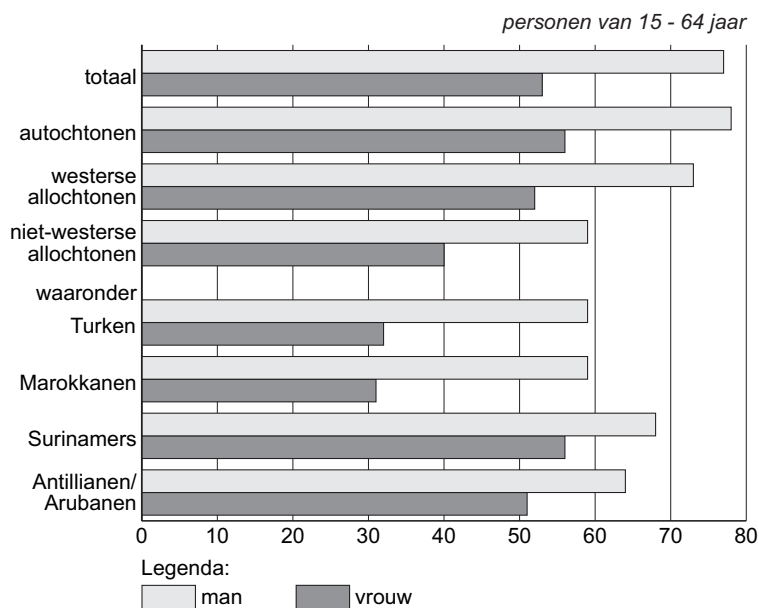
bron: Histo-speciaal, deel 1, 'Van Nederlands Oost-Indië tot Indonesië'

Zie tekst 1.

- 1p ● 1 Wat waren de motieven van de Zuid-Molukkers om naar Nederland te komen?
- A** economische motieven
  - B** persoonlijke motieven
  - C** politieke motieven

tabel 1

Deelname aan betaald werk volgens afkomst en volgens de verdeling mannen en vrouwen

bron: Staatscourant van 18 november 2003

- 2p ○ 2 Het beleid van de overheid is gericht op integratie van allochtonen in de Nederlandse samenleving.

→ Welke twee niet-westerse allochtone groeperingen uit tabel 1 zijn het meest geïntegreerd in de Nederlandse samenleving?

Noem uit de tabel een gegeven waaruit blijkt dat ze het meest geïntegreerd zijn.

Doe het zo:

Neem het onderstaande over en schrijf het antwoord erbij.

twee allochtone groeperingen: ... ..

gegeven uit de tabel: ...

- 1p ● 3 Volgens tabel 1 is er een verschil in het hebben van betaald werk tussen Surinamers en Turken.

Welke reden is een verklaring voor dit verschil tussen Surinamers en Turken?

- A Surinamers verrichten vooral laaggeschoold werk en Turken niet.
- B Surinamers zijn meer vertrouwd met de Nederlandse taal dan Turken.
- C Turken hebben last van discriminatie en Surinamers niet.

tekst 2

Betalen voor partner

Iedereen in Nederland die een huwelijkspartner laat overkomen uit een niet-westers land, moet zelf opdraaien voor een aanzienlijk deel van de kosten van inburgering van de nieuwkomer. Hiertoe heeft het kabinet besloten. Jaarlijks vestigen zich 40.000 nieuwkomers in Nederland.

bron: Trouw van 22 januari 2002

Zie tekst 2.

- 1p ● 4 Welke bevolkingsgroepen hebben het meest met deze maatregel te maken?
- A illegalen en asielzoekers
  - B Molukkers en Indische Nederlanders
  - C Surinamers en Antillianen
  - D Turken en Marokkanen

tekst 3

Proefneming mislukt: Turkse arbeiders gaan Italianen vervangen

AMSTERDAM - 9 oktober 1963. - Het ziet er naar uit dat Turken de plaats van de Italianen gaan innemen op de Amsterdamse arbeidsmarkt. Het wordt dan ook niet ontkend dat het 'Italiaanse experiment' mislukt is. Er kwamen 1300 Italiaanse arbeiders naar Amsterdam, maar inmiddels zijn er alweer 800 naar huis gegaan. Daarom ziet het Gewestelijk Arbeidsbureau met spanning de eerste 200 Turkse arbeiders tegemoet. Ze zullen misschien de volgende week al komen. Maar ook zij zullen niet de oplossing voor alle problemen meebrengen.
(...)

bron: Allochtonië, migranten in Nederland, blz. 18 Meulenhoff/de Volkskrant, 2003

- 1p ○ 5 Tekst 3 is een gedeelte van een krantenartikel van 9 oktober **1963**. Dit artikel staat in het bovengenoemde boek.
- Welk probleem moesten de buitenlandse arbeiders oplossen op de Nederlandse arbeidsmarkt van toen?

tekst 4

VVD wil Nederlandse imams

De VVD wil dat over een jaar of vier buitenlandse imams geen vergunning meer krijgen om in Nederland te preken. Vanaf 2007 moeten hier alleen nog imams preken die in Nederland zijn opgeleid. De VVD vindt dat nodig voor de integratie van allochtonen.

bron: *Inburgeren De perfecte allochtoon, Trouw dossier 27, 2003*

- 2p ○ 6 → Is het vraagstuk over de imams van tekst 4 een voorbeeld van een politiek-juridisch vraagstuk en/of een sociaal-economisch vraagstuk en/of een sociaal-cultureel vraagstuk?

Kies er **twee** en geef bij elk een reden voor je antwoord.

Doe het zo:

Neem het onderstaande over en schrijf het antwoord erbij.

Het is een ... vraagstuk, want ...

en

het is een ... vraagstuk, want ...

tekst 5

Groei niet-westerse allochtonen slinkt in 2002 door beleid en emigratie

DEN HAAG – De groei van het aantal niet-westerse allochtonen door migratie was in 2002 10.000 kleiner dan in 2000 en 2001. De daling van immigratie heeft te maken met het strengere toelatingsbeleid en de slechte economische omstandigheden.

naar: *Staatscourant van 19 november 2003*

- 2p ○ 7 Volgens tekst 5 is het toelatingsbeleid strenger geworden.
→ Noem twee argumenten van voorstanders voor een strenger toelatingsbeleid.
- 2p ○ 8 Hieronder staat een viertal opvattingen om de maatschappelijke integratie van allochtone groepen te bevorderen:
- 1 Allochtone groepen dienen zich aan te passen aan de Nederlandse waarden en normen.
  - 2 Allochtone groepen moeten eigen scholen oprichten.
  - 3 Bedrijven zijn verplicht om een bepaald percentage allochtonen aan te nemen.
  - 4 Nieuwkomers zijn verplicht Nederlands te leren en kennis te nemen van Nederland.
- Met welke twee opvattingen is de VVD het eens?
Schrijf de nummers van de juiste twee opvattingen op.

Wetenschappers: Nederlands asielbeleid veel te streng

Het Nederlands asielbeleid is doorgeschooten. Het is zo streng dat het niet langer rechtvaardig is. Dat zegt een grote groep deskundigen op het gebied van vreemdelingen- en migratierecht van de Nederlandse universiteiten.

Onafhankelijk van elkaar komen de wetenschappers tot de conclusie dat het asielbeleid niet zorgvuldig en rechtvaardig genoeg wordt uitgevoerd en daardoor in strijd is met internationale verdragen.

bron: *Utrechts Nieuwsblad van 27 december 2003*

- 1p ● 9 In tekst 6 staat dat wetenschappers menen dat het Nederlands asielbeleid in strijd is met internationale verdragen. Vluchtelingen die in hun eigen land grote kans lopen op vervolging hebben recht op asiel. In welk internationaal verdrag is dit vastgelegd?
- A de Europese grondwet
  - B de Europese Verklaring van de Rechten van de mens
  - C Verdrag betreffende de Europese Unie (Verdrag van Maastricht)
  - D Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

tekst 7

Minister wil meer studerende allochtonen

MAASTRICHT – “Je wilt als ouder het beste voor je kind. Als dat kind een talent heeft om te studeren, dan geef je je kind die kans.”

Met deze woorden deed minister Van der Hoeven (CDA) zaterdag in Maastricht een dringende oproep aan Marokkaanse en Turkse ouders om hun kinderen universitair en hoger beroepsonderwijs te laten volgen.

bron: *De Telegraaf van 15 maart 2003*

- 2p ○ 10 Minister Van der Hoeven richt zich in tekst 7 speciaal tot Marokkaanse en Turkse ouders, omdat de kinderen van deze ouders minder doorstromen naar de universiteit en hoger beroepsonderwijs dan kinderen van autochtone Nederlanders. Oorzaken voor dit probleem liggen gedeeltelijk in de thuissituatie van allochtone groepen zelf.
- Waarom doen deze kinderen het minder goed op school?
Noem twee redenen die voortkomen uit hun thuissituatie.
- 1p ○ 11 Naast belemmeringen in de thuissituatie van Turkse en Marokkaanse jongeren zijn er ook maatschappelijke oorzaken voor hun zwakke positie in het onderwijs.
- Noem één oorzaak **vanuit de samenleving** waarom Turkse en Marokkaanse jongeren minder kansen hebben om te studeren dan autochtone jongeren.

bron: Trouw van 18 december 2003, tekenaar: Tom Janssen

- 1p ● 12 Welke conclusie naar aanleiding van cartoon 1 is juist?
De tekenaar vindt dat
- A allochtonen de betekenis van kerst moeten weten.
  - B allochtonen hun eigen cultuur beter kennen dan autochtonen.
  - C meer autochtonen kerst zouden moeten vieren.
  - D veel autochtonen hun eigen cultuur niet kennen.

tekst 8

Enquêtevraag aan Marokkaanse jongeren:

“Laat je je ouders opnemen in een bejaardenhuis, als ze op leeftijd zijn?”

Zeker niet: 93 procent

Weet niet: 7 procent

naar: Utrechts Nieuwsblad van 25 april 2003

- 2p ○ 13 Een verschil tussen culturen van verschillende bevolkingsgroepen kan te maken hebben met de begrippen ‘ik-cultuur’ en ‘wij-cultuur’.
→ Welke cultuur herken je in tekst 8 en leg je antwoord uit.
Doe het zo:
Neem het onderstaande over en schrijf het antwoord erbij.
Ik herken de ‘... cultuur’, omdat ...

Deelname discriminatieonderzoek

Ben je wel eens discriminerend behandeld door andere bezoekers in een discotheek? Of heb je dat gezien?
Vul dan de vragenlijst dan in. Voor het onderzoek wordt de informatie anoniem verwerkt.

Vragenlijst

Naam:	<input type="text"/>
	man ☐ vrouw ☐
Emailadres:	<input type="text"/>
Naam discotheek:	<input type="text"/>
Datum:	<input type="text"/>
Korte omschrijving van het voorval:	<input type="text"/>
Waren er getuigen?	ja ☐ nee ☐
Commentaar:	<input type="text"/>
<input type="button" value="verstuur"/> <input type="button" value="wissen"/>	
Bedankt voor het invullen.	

bron: www.geweigerd.nl van 3 september 2003

- 2p ○ 14 In tekst 9 staat een vragenlijst om discriminatie te melden. Je wilt zelf een geval van discriminatie melden, omdat je discriminatie niet goed vindt.
→ Noem twee argumenten waarom discriminatie een slechte zaak is.
Noem een argument vanuit de politiek-juridische invalshoek en een argument vanuit de sociaal-culturele invalshoek.
Doe het zo:
Neem het onderstaande over en schrijf het antwoord erbij.
Een argument vanuit de politiek-juridische invalshoek is ...
Een argument vanuit de sociaal-culturele invalshoek is ...

tekst 10

Verwachtingen leraar bepalen prestaties meer dan kleur van school

Leerkrachten hebben hogere verwachtingen van kinderen met goed geschoolde ouders. Deze kinderen krijgen dan ook meer lesstof aangeboden. Veel allochtone kinderen krijgen de lesstof die normaal gesproken in groep 8 behandeld wordt, niet eens aangeboden, omdat de leerkrachten denken dat ze het niet aankunnen. Allochtone leerlingen doen het op een witte school niet beter dan op een zwarte of gemengde basisschool.

naar: de Volkskrant van 7 mei 2003

- Zie tekst 10.
- 1p ● 15 Dit zijn de resultaten van een onderzoek van de Katholieke Universiteit van Nijmegen. Naar aanleiding van deze resultaten kun je zeggen dat
- A** allochtone kinderen dommer zijn.
  - B** de leraren vooroordelen hebben.
  - C** de onderzoeker heeft gediscrimineerd.
  - D** zwarte scholen niet goed zijn voor allochtone kinderen.

tekst 11

Over twee jaar 25.000 illegalen terug met speciale charter

DEN HAAG - Ons land gaat de komende twee jaar bijna tweemaal zoveel uitgeprocedeerde asielzoekers en illegalen uitzetten als nu het geval is. Zetten de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en de Koninklijke Marechaussee dit jaar ruim 13.000 mensen het land uit, volgend jaar moeten dat er 18.000 en over twee jaar 25.000 zijn.

bron: De Telegraaf van 11 oktober 2002

Zie tekst 11.

- 1p ● 16 Uitgeprocedeerde asielzoekers moeten terug naar hun thuisland. Wat is de belangrijkste reden voor deze mensen geweest om hun eigen land te verlaten? De belangrijkste reden is dat deze mensen
- A de armoede in hun land willen ontvluchten.
  - B familieleden hebben in Nederland die als vluchteling erkend zijn.
  - C in hun eigen land niet veilig zijn vanwege hun godsdienst.
  - D in hun eigen land vervolgd worden vanwege hun huidskleur.

POLITIEK EN BELEID

tekst 12

Leefbaar Rotterdam wil religieuze tekens bij ambtenaren weren

Leefbaar Rotterdam wil dat ambtenaren niet langer zichtbaar religieuze tekens dragen. "Ambtenaren horen neutraal te zijn en dat uit te stralen", aldus fractieleider Ronald Sørensen. Als het aan LR ligt, dragen moslims in overheidsdienst niet langer hoofddoekjes en zorgen christenen er voortaan voor dat er geen kruisjes zichtbaar zijn.

bron: de Volkskrant van 3 januari 2004

- 2p ○ 17 → Op grond van welke **twee** grondrechten zouden ambtenaren bezwaar kunnen maken tegen de maatregel uit tekst 12?

Kamp: sluiting Valkenburg onafwendbaar

Minister Kamp van Defensie heeft maandag in de eerste ronde van het debat over de bezuinigingen geen duimbreed willen toegeven aan de wensen van de Tweede Kamer. Als de Nederlandse krijgsmacht nog mee wil tellen in de wereld, dan moet de Kamer de keuzes die de minister heeft gemaakt niet gaan veranderen, was de boodschap. De minister wil graag de sluiting van het militaire vliegveld bij Valkenburg.

naar: de Volkskrant van 20 oktober 2003

Zie tekst 13.

- 1p ● 18 De politieke besluitvorming verloopt volgens de volgende fasen:
- fase 1: erkennen van problemen
  - fase 2: vergelijken van wensen
  - fase 3: beslissen over problemen
  - fase 4: uitvoeren van besluiten
- In welke twee fasen van de politieke besluitvorming kan het debat over de sluiting van Valkenburg geplaatst worden?
- A fase 1 en 2
  - B fase 2 en 3
  - C fase 3 en 4
  - D fase 4 en 1

foto 1

bron: Utrechts Nieuwsblad van 31 december 2003

- 1p ● 19 Premier Balkenende was op werkbezoek bij de openbare basisschool Overvecht in Utrecht. Het was een ontspannen werkbezoek waar ook grapjes werden gemaakt, zoals het ezelsgebaar op de foto. De kinderen waren er trots op dat 'de baas van het land' hen op kwam zoeken. Hoe wordt iemand minister-president (baas volgens de kinderen) van Nederland? Hij/zij wordt
- A aangewezen door de grootste regeringspartij.
  - B aangewezen door de koningin.
  - C benoemd door het parlement.
  - D direct gekozen door de burgers.

tekst 14

Thijs Berman

Journalist Thijs Berman (onder meer van Radio 1) staat vierde op de kandidatenlijst van de PvdA voor de verkiezingen van het Europees Parlement (EP). Jan Marinus Wiersma, die al in het EP zit, staat tweede en Edith Mastenbroek staat derde op de kandidatenlijst. Eerder al kozen de PvdA-leden Max van den Berg als hun lijsttrekker.

bron: de Volkskrant van 17 november 2003

- 1p ● 20 Welke taak van politieke partijen herken je in tekst 14?
- A het houden van verkiezingen
  - B het informeren van burgers over hun politieke standpunten
  - C het leveren van mensen voor politieke functies
  - D het onderhouden van contacten met de media

tekst 15

Comité wil referendum over parkeergarage

Utrecht moet een referendum houden over de wenselijkheid van een ondergrondse parkeergarage in het Zocherplantsoen ter hoogte van het Lucas Bolwerk. Dit stellen de Stichting Singelgebied Utrecht en het Comité Behoud Lucas Bolwerk, die hiertoe inmiddels 373 handtekeningen hebben verzameld.

bron: de Volkskrant van 3 januari 2004

- 2p ○ 21 → Geef twee redenen waarom de organisaties in tekst 15 pressiegroepen zijn.

VVD streeft in peiling CDA voorbij met één zetel

Voor het eerst sinds de verkiezingen van mei 2002 is de VVD het CDA gepasseerd in de gunst van de kiezers. Als er nu verkiezingen zouden worden gehouden, kwam de VVD uit op 31 zetels, één meer dan het CDA. De PvdA zou veruit de grootste partij worden met 48 zetels. De SP komt op 14 zetels. Dit blijkt uit de wekelijkse peiling van onderzoeker Maurice de Hond onder vijfduizend mensen. Opmerkelijk is de sprong van de ChristenUnie: van 3 huidige zetels in de Kamer tot 6 zetels in de peiling.

bron: de Volkskrant van 2 februari 2004

- 1p ● 22 Rangschik de politieke stromingen van de grootste naar de kleinste aanhang in de peiling van tekst 16. Kijk goed naar het aantal zetels per partij. Welke rangorde is juist?
- A Christen-democratische of christelijke stroming; liberale stroming; sociaal-democratische of socialistische stroming
  - B Christen-democratische of christelijke stroming; sociaal-democratische of socialistische stroming; liberale stroming
  - C Liberale stroming; sociaal-democratische of socialistische stroming; christen-democratische of christelijke stroming
  - D Sociaal-democratische of socialistische stroming; christen-democratische of christelijke stroming; liberale stroming

Een nieuwe wet

Geneesmiddelen die zonder recept verkrijgbaar zijn, zoals pijnstillers en hoestdrank, kunnen in de toekomst ook bij supermarkten of tankstations worden verkocht. Dat is een van de voorstellen in de nieuwe geneesmiddelenwet. Minister Hoogervorst (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) heeft de nieuwe geneesmiddelenwet ingediend bij de Tweede Kamer. Deze bevat regels over de productie, toelating en distributie van geneesmiddelen. De nieuwe wet vervangt de oude geneesmiddelenwet uit 1963.

bron: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, december 2003

- 1p ● 23 Wie besluit of wie besluiten uiteindelijk of het wetsvoorstel uit tekst 17 doorgaat?
- A de burgers
  - B de koningin
  - C het kabinet
  - D het parlement

tekst 18

Minister Dekker bouwt dit land kapot

“De bouwplannen van minister Dekker zijn een ramp voor het platteland en de steden”, meent Kamerlid W. Duyvendak. In de ‘Nota Ruimte’ van de minister wordt het Groene Hart een stuk kleiner en in Nationale Landschappen kan voortaan ook worden gebouwd. De gedachte hierachter is: de rijksoverheid moet in het ruimtelijk beleid slechts ‘ondersteunen’ en ‘stimuleren’. Leidraad daarbij is ‘versterking van de internationale concurrentiepositie’. Gemeenten en provincies moeten bedrijven en instellingen goede vestigingsplekken bieden.

bron: NRC Handelsblad van 5 januari 2004

- 1p ● 24 Welke politieke partijen zijn het eens met de plannen van minister Dekker uit tekst 18?
- A CDA en PvdA
  - B GroenLinks en PvdA
  - C GroenLinks en VVD
  - D VVD en CDA

tekst 19

Geen onderzoek voor alle vrouwen

Staatssecretaris Ross-Van Dorp van Volksgezondheid weigert prenataal onderzoek (= onderzoek vóór de geboorte naar afwijkingen of ziektes) voor alle vrouwen toe te staan.

Het ... 1 ... uitgangspunt - de mens kan niet naar believen over het leven beschikken - zegeviert hier over het ... 2 ... recht op zelfbeschikking.

naar: de Volkskrant van 24 november 2003

- 1p ○ 25 Hieronder staan drie begrippen:
- christen-democratische
  - liberale
  - sociaal-democratische
- Welk begrip moet bij 1 en welk begrip moet bij 2 in tekst 19 worden ingevuld?
- Doe het zo:*
- Neem het onderstaande over en schrijf het antwoord erbij.*
- bij 1: ...
- bij 2: ...

Franse rechters en president Chirac

In Frankrijk is oud-premier Juppé wegens fraude veroordeeld. Juppé is een vertrouweling van president Chirac. De veroordeling van Juppé heeft geleid tot een conflict tussen rechtspraak en politiek.

Hoewel oud-premier Juppé door de rechtbank is veroordeeld omdat hij 'het vertrouwen van het volk heeft beschaamd', schroomde president Chirac niet zijn beschermeling 'eerlijk' te noemen. Het was een pijnlijke aanval op Justitie van Chirac. Frankrijk is daarom "in democratisch opzicht een ontwikkelingsland", was de mening van een links parlementslid.

naar: NRC Handelsblad van 7 februari 2004

- 1p ● **26** In Frankrijk wordt volgens het linkse parlementslid uit tekst 20 een bepaald kenmerk van de democratie geschonden.
Welk kenmerk van de democratie is dat?
- A** de scheiding tussen de verschillende machten
  - B** de vrijheid om te kiezen
  - C** de vrijheid van de pers om nieuws te publiceren

tekst 21

“Nationaal referendum feest voor de democratie”

DEN HAAG (ANP) – “Een feest voor de democratie” noemde GroenLinks donderdag het principebesluit van een meerderheid van de Tweede Kamer om akkoord te gaan met het houden van een raadplegend referendum over een Europese Grondwet.

bron: Planet.nl van 20 november 2003

- 1p ○ **27** → *Zie tekst 21.*
Geef een argument waarom het referendum 'een feest voor de democratie' wordt genoemd.

tekst 22

Heijmans praat met kamerleden over schikking

Bouwbedrijf Heijmans, dat door justitie wordt vervolgd wegens de bouwfraude-affaire, probeert Tweede-Kamerleden achter de schermen te bewegen om de bouwfraude 'op te lossen' zonder juridische procedures. Dat bleek gisteren in een uitzending van 'RTL-nieuws'. Daarin was te zien dat PvdA-kamerlid Depla gebeld werd met de mededeling dat Heijmans bereid is aan een schikking mee te werken.

naar: *Trouw van 19 december 2003*

- 1p ● 28 Wat doet het bouwbedrijf (in tekst 22) om invloed uit te oefenen op de politieke besluitvorming?
- A gebruik maken van officiële inspraakmogelijkheden
  - B lobbyen
  - C voeren van een openlijke actie
  - D zoeken van de openbaarheid

tekst 23

Grootste zonuitbarsting ooit waargenomen

LONDEN (ANP) - Wetenschappers hebben dinsdag de tot nu toe grootste gasexplosie op de zon waargenomen. Nooit eerder registreerden ze een ontploffing van dergelijke omvang, zo meldde de BBC woensdag.

Door de explosie werd een wolk van miljarden tonnen superheet gas de ruimte ingeslingerd. Grote zonuitbarstingen worden doorgaans ondergebracht in de zogenoemde 'X'-schaal. Vorige week waren er al uitbarstingen die een X7 en een X10 meekregen. Die van dinsdag kwam ruim boven de X20, waarmee de ontploffing zelfs de uitbarstingen van 2 april 2001 en 16 augustus 1989 voorbijstreefde.

De uitbarsting was zo hevig dat de satellieten de grootte ervan niet meer konden meten. Onderzoekers noemen de activiteit op het oppervlakte van de zon, dat nu al tien dagen voortduurt, de meest dramatische en intense activiteit die ooit is waargenomen.

naar: *De Twentsche Courant Tubantia van 5 november 2003*

- 1p ○ 29 → Geef een reden waarom er in tekst 23 **geen** sprake is van een politiek probleem.

Bijeenkomst

Groningen, 13 september 2003 – Partij x organiseert een openbare bijeenkomst over de bezuinigingen rond Prinsjesdag en als protest tegen de maatregelen van het kabinet-Balkenende II in buurtcentrum de Karre. Iedereen is welkom. De toegang is gratis.

Onderwerpen:

- Stop de bezuinigingen van het Kabinet-Balkenende II.
- Stop de afbraak van het stelsel van collectieve sociale zekerheid.
- Voor herstel van sociale rechten en verworvenheden.
- Behoud en instandhouding van volwaardige collectieve voorzieningen.

naar: *De Waarheid Nu* van 4 oktober 2003

- 1p ● 30 Welke politieke stroming is te herkennen in bovenstaande onderwerpen?
- A de christen-democratische stroming
 B de liberale stroming
 C de socialistische stroming
 D rechts-extremistische stroming

Drenthe

De provincie Drenthe heeft zo'n 550 mensen in dienst. De medewerkers van de provincie - de ambtenaren - kunt u overal tegenkomen. Aan de oever van een kanaal leggen ze nieuwe beschoeiingen aan. Bij een bedrijventerrein staat de meetbus van de provincie te meten of er sprake is van geluidsoverlast. In een

5 dorpshuis praten ambtenaren met de bevolking over een nieuw plan voor de landinrichting. In een sloot zet een muskusrattenvanger een val. In een woonwijk is een ingenieur druk bezig met het schoonmaken van bodemvervuiling. (...)

Toch zijn de meeste provinciale ambtenaren te vinden in het provinciehuis, achter een bureau. Zij maken plannen, adviseren en ondersteunen gedeputeerden bij hun

10 werk. Het resultaat van al dat schijnbaar onzichtbare werk komt doorgaans op papier te staan in de vorm van nota's, beleidsplannen, verordeningen en beschikkingen (besluiten).

bron: *www.drenthe.nl* van 10 november 2003

- 2p ○ 31 Ambtenaren hebben twee hoofdtaken:
- 1 het voorbereiden van besluiten
 2 het uitvoeren van besluiten
- Geef uit tekst 25 een voorbeeld van elke hoofdtak.
- Doe het zo:*
Neem het onderstaande over en schrijf het antwoord erbij.
 Een voorbeeld van hoofdtak 1 'het voorbereiden van besluiten' is ...
 Een voorbeeld van hoofdtak 2 'het uitvoeren van besluiten' is ...

tekst 26

Sigaret smaakt vies, maar het gevoel is lekker

Van onze verslaggever
Maarten Hogenstijn
Amsterdam

Een jongere kan bij het roken van minder dan tien sigaretten per dag al een rookverslaafde worden, stelde het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) deze week. Vooral 13- en 14-jarigen lopen gevaar. De aanschaf is geen probleem. "Bij de sigarenboer doen ze niet zo moeilijk."

- 5 De eerste sigaret kan Romi (15) uit Zwolle zich nog goed herinneren. "Ik was twaalf en zat net in de brugklas. In een groep vriendinnen ging een sigaret rond. Ik keek goed bij de anderen hoeveel tijd er zat tussen het nemen van een trekje en het uitademen. Dat probeerde ik zo goed mogelijk na te doen."

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) in Bilthoven
10 presenteerde woensdag een rapport waaruit blijkt dat kinderen snel verslaafd raken aan roken.

Romi en hartsvriendin Joyce (17) herkennen zich wel in dat beeld van het RIVM. "Iedereen doet het en dan doe je mee, want het is stoer."

bron: *de Volkskrant van 18 juli 2003*

tekst 27

Tabakswet

De gewijzigde Tabakswet is sinds 17 juli 2002 van kracht. De meeste bepalingen zijn op dat moment in werking getreden en hebben onder andere betrekking op het gratis verspreiden van tabaksproducten en het rookverbod in vliegtuigen.

De volgende maatregelen treden later in werking:

- 5 - het reclameverbod voor kranten en tijdschriften op 1 januari 2003
- het verkoopverbod aan personen jonger dan 16 jaar op 1 januari 2003
- (...)
- het recht op rookvrij personenvervoer op 1 januari 2004
- het recht op een rookvrije werkplek op 1 januari 2004.

bron: *www.rokenendewet.nl*

- 4p ○ **32** Roken is een maatschappelijk vraagstuk.
→ Geef twee kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk.
→ Geef per kenmerk een voorbeeld uit de teksten 26 en 27.
Doe het zo:
Neem het onderstaande over en schrijf het antwoord erbij.
Kenmerk 1 van een maatschappelijk vraagstuk is ...
Voorbeeld van dit kenmerk uit de teksten is ...
Kenmerk 2 van een maatschappelijk vraagstuk is ...
Voorbeeld van dit kenmerk uit de teksten is ...

tekst 28

Over Stivoro voor een rookvrije toekomst

Stivoro werd in 1974 opgericht door KWF Kankerbestrijding, het Astma Fonds en de Nederlandse Hartstichting. Samen met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zijn zij de basisfinanciers. STIVORO is het expertisecentrum voor tabakspreventie. Uitgangspunt in haar beleid is het niet-roken tot norm te stellen.

- 5 Dit wordt onder meer bereikt door:
- voorlichting gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek
  - opstellen en uitvoeren van rookpreventieprogramma's
  - ondersteuning bij stoppen
  - samenwerking met andere organisaties (o.a. GGD)
- 10 - gevraagd en ongevraagd adviseren van de overheid en andere relevante organisaties op het gebied van volksgezondheid.

bron: www.stivoro.nl

- 2p ○ **33** *Maak gebruik van de teksten 26 en 28.*
Bij het vraagstuk 'roken' zijn verschillende instellingen betrokken. Deze instellingen streven bepaalde waarden of normen na.
→ Noem twee instellingen die betrokken zijn bij dit vraagstuk .
→ Welke waarde wordt door instelling 1 nagestreefd en welke norm door instelling 2?
Doe het zo:
Neem het onderstaande over en schrijf het antwoord erbij.
instelling 1: ... waarde ...
instelling 2: ... norm ...

Vanaf 1 mei 2002 staan nieuwe waarschuwingen op de pakjes rookwaar:
Roken is dodelijk, Roken brengt u en anderen rondom u ernstige schade toe.
En daarbij is steeds één van de volgende 14 teksten te vinden:

- Rokers sterven jonger
- Roken veroorzaakt verstopping van de bloedvaten, hartaanvallen en beroertes
- Roken veroorzaakt dodelijke longkanker
- Roken tijdens de zwangerschap is slecht voor uw baby
- Bescherm kinderen: laat hen niet uw rook inademen
- Uw arts of uw apotheker kan u helpen te stoppen met roken
- Roken werkt zeer verslavend; begin er niet mee
- Stoppen met roken vermindert het risico op dodelijke hart- en longziekten
- Roken kan leiden tot een langzame, pijnlijke dood
- Zoek hulp om te stoppen met roken: DEFACTO 0900-9390 (€ 0.10/min) of www.stoppen-met-roken.nl of raadpleeg uw arts of apotheker
- Roken kan de bloedsomloop verminderen en veroorzaakt impotentie
- Roken veroudert uw huid
- Roken kan het sperma beschadigen en vermindert de vruchtbaarheid
- Tabaksrook bevat benzeen, nitrosaminen, formaldehyde en waterstofcyanide

Deze waarschuwingen zijn tot stand gekomen op basis van een EU-maatregel.
(...) De richtlijn gaat in op de afstemming tussen de lidstaten over productie, presentatie en verkoop van tabaksproducten.

bron: www.Stivoro.nl

- 1p ● **34** Er zijn vier verschillende fasen in het proces van politieke besluitvorming. Welke fase van politieke besluitvorming herken je in tekst 29?
- A** fase 1: erkennen van problemen
  - B** fase 2: vergelijken van wensen
  - C** fase 3: beslissen over problemen
  - D** fase 4: uitvoeren van besluiten
- 2p ○ **35** De media vervullen een aantal functies:
- 1 de amusementsfunctie
  - 2 de informatieve functie
  - 3 de educatieve functie
  - 4 de meningsvormende functie
  - 5 de reclamefunctie
- Welke twee functies van de media komen vooral naar voren in tekst 29?
Geef per functie een uitleg.

Verbod op roken treft ook coffeeshop

Van onze verslaggever AMSTERDAM - Ook de coffeeshop moet volgend jaar voldoen aan de eis van rookvrije werkplekken. Net als bij de 'gewone' horeca zal de maatregel neerkomen op een totaal rookverbod, verwacht het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

5 ...

De horeca heeft een jaar uitstel gekregen voor de invoering van een rookverbod. Volgens Horeca Nederland gaat de maatregel minimaal 50.000 banen kosten. Vooral cafés en discotheken krijgen het te verduren. De horeca houdt rekening met een omzetverlies van 1,3 miljard euro per jaar. De branche baseert die cijfers op gegevens uit het buitenland, afkomstig van de internetsite van Forces-Nederland, een rokersorganisatie die campagne voert tegen rookverboden. De horeca wil het rookverbod van tafel hebben.

bron: Trouw van 28 mei 2003

Rokersclubs gaan strijd aan met minister

DEN BOSCH - Minister Hoogervorst van Volksgezondheid, Welzijn en Sport maakt het rokers moeilijk en daarom moet hij worden aangepakt. Deze weg hebben twee rokerbelangenclubs gekozen in hun strijd tegen 'de discriminatie van de roker'. De Stichting Rokersbelangen en Forces Nederland willen gezamenlijk rokersonvriendelijke instanties aanpakken. Ze willen hiervoor naar de rechter stappen.

5

"Wij doen dit omdat het beleid met de invoering van de nieuwe Tabakswet steeds verder wordt aangescherpt", zegt voorzitter T. Wurtz van de Stichting Rokers Belangen (SRB). "Daarom dachten wij, we gaan eens aan de andere kant van de streep staan." De niet-rokersvereniging Clean Air Now (CAN) liet gisteren weten fel gekant te zijn tegen deze ontwikkeling.

10

naar: Brabants Dagblad van 9 juli 2003

Maak gebruik van de teksten 30 en 31.

- 2p ○ 36 Bij het vraagstuk 'roken' zijn verschillende belangengroepen betrokken.
→ Noem uit de teksten twee belangengroepen waarbij er sprake is van een belangentegenstelling. Vermeld wat die achterliggende belangen zijn.
- 2p ○ 37 Roken als maatschappelijk vraagstuk kun je bekijken vanuit verschillende invalshoeken.
→ Geef uit tekst 30 een voorbeeld van de politiek-juridische en van de sociaal-economische invalshoek.

Doe het zo:

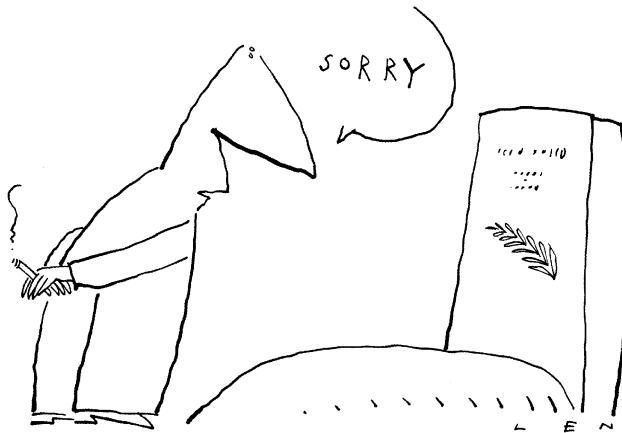
Neem het onderstaande over en schrijf het antwoord erbij.

Een voorbeeld van de politiek-juridische invalshoek is ...

Een voorbeeld van de sociaal-economische is ...

- 2p ○ 38 De kwestie wel of niet roken in de horeca kun je ook benaderen vanuit de sociaal-culturele invalshoek.
→ Geef daarvan een voorbeeld.

cartoon 2

bron: Trouw van 17 november 2003, tekenaar: Len Munnik

- 1p ○ 39 Informatie die je krijgt, kan meer of minder objectief zijn.
Zie tekst 27, 31 en cartoon 2.
→ Welke van de drie genoemde bronnen is het meest objectief? Geef daarbij een argument.

tekst 32

Aanname Tabakswet

De linkse partijen PvdA, Groen Links en SP spraken zich uit vóór de Tabakswet, waarbij vooral de SP opviel met een krachtig anti-tabaksindustrieverhaal. De vertegenwoordigers van de tabaksindustrie konden dat niet aanhoren en vertrokken van de publieke tribune.

Bij de uiteindelijke stemming op 16 april 2002 stemde de hele CDA-fractie voor de wet. En bij de VVD bleken er uiteindelijk slechts 11 van de 19 leden tellende fractie tegen te stemmen.

bron: /www.nietrokers.nl

- 1p ● 40 In tekst 32 staat dat de meerderheid van de VVD-fractie tegen de nieuwe Tabakswet stemde.
Om welke reden hadden de 11 leden van de VVD-fractie moeite met de nieuwe Tabakswet?
- A De wet beperkt de economische vrijheid.
  - B De wet beperkt de rol van de overheid.
  - C De wet is een versterking van de rechtsstaat.
  - D De wet versterkt de verantwoordelijkheid van de burger.

tekst 33

DEN HAAG, 26 november 2002 – Sinds 1 mei van dit jaar staan op de verpakkingen van tabaksproducten waarschuwingen (zie tekst 29). Bijna eenderde (28%) van de rokende jongeren van 13 tot en met 18 jaar die de nieuwe waarschuwingen kent, zegt minder te roken door de nieuwe waarschuwende teksten. (...) Dit blijkt uit onderzoek van het NIPO dat is uitgevoerd in opdracht van Stivoro voor een rookvrije toekomst.

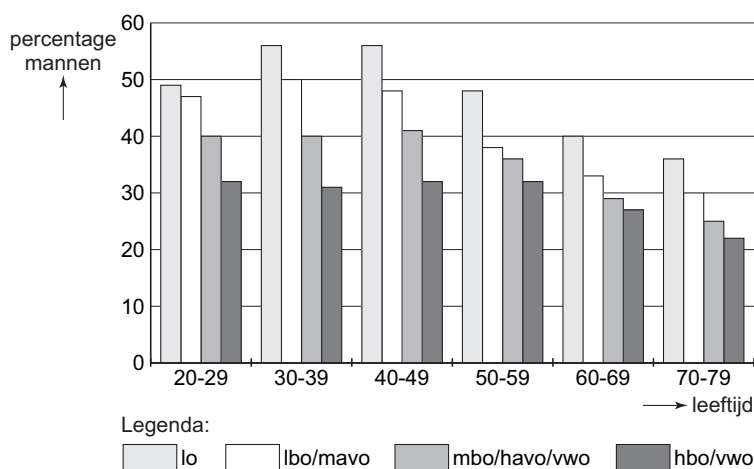
bron: *www.Stivoro.nl*

Zie tekst 33.

- 1p ● 41 De waarschuwingen op de pakjes rookwaar (zie tekst 29) hebben slechts effect op 28% van de rokende jongeren.
Er is een aantal beïnvloedingstheorieën van de media.
Welke theorie geeft de beste verklaring voor bovengenoemd effect van de waarschuwingen op het gedrag van rokende jongeren?
- A de agendatheorie
  - B de injectienaaldtheorie
  - C de multi-stepflowtheorie
  - D de selectieve-perceptie theorie

tabel 2

het percentage mannen dat rookt

- 1p ● 42 Welke conclusie naar aanleiding van tabel 2 is juist?
- A De meeste mannen roken.
  - B Er is een samenhang tussen opleiding en roken.
  - C Hoe hoger de opleiding hoe meer er gerookt wordt.
  - D Mannen in de leeftijdsgroep 30-39 zijn steeds meer gaan roken.
- 3p ○ 43 Stelling: Roken in cafés, discotheken en restaurants moet worden toegestaan.
Over deze stelling wordt in Nederland verschillend gedacht.
→ Wat is jouw mening over deze stelling?
Verwerk in je antwoord twee argumenten. Betrek daarbij verschillende belangen/belangengroepen, waarden of normen. Geef jouw mening weer in minimaal 60 en maximaal 95 woorden.